

Motion till riksdagen 2005/06:So523

av **Annelie Enochson (kd)**

Sprutbytesverksamhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda alla former av sprutbytesverksamhet.

Motivering

Huruvida sjukvården skall tillhandahålla sprutor och kanyler till narkotikamissbrukare har diskuterats i Sverige i snart två decennier. Frågan ligger nu hos regeringen som har annonserat att det kan komma en proposition om sprututbytesverksamheten någon gång under 2005. Försöken med sprututbyten för narkomaner i Lund och Malmö har blivit en stor symbolfråga inom narkotikapolitiken. Rädslan är dock stor för att permanentade försök är ett steg på vägen mot legalisering av drogmissbruk. Det kan aldrig finnas tillräckligt starka skäl till att dela ut sprutor till en narkoman. Att ge fria sprutor till narkomaner är som att ge en alkoholmissbrukare en flaska whisky en gång i månaden i rehabiliterande syfte.

I Sverige finns sedan mitten av 1980-talet sprututbytesprogram i Malmö och Lund. Dit kan tunga missbrukare över tjugo år, som påvisat att de är injektionsmissbrukare av narkotika, gå och byta ut använda sprutor mot nya. Sprututbytesprogrammet har drivits som en försöksverksamhet och utvärderades av Socialstyrelsen 2003. Huvudargumentet i Malmö–Lund-projektet har varit smittskyddsargumentet. Det finns ingenting som styrker detta, vilket Socialstyrelsen också konstaterar. Att då, trots detta, förorda sprututbytesprogram framstår som en präktig narkotikapolitisk kullerbytta. P.g.a. att smittskyddsargumentet inte håller har man från Malmö–Lund-projektets sida tonat ner detta argument och i stället lyfter man fram fördelarna med programmets ”kontaktfrämjande” egenskaper, dvs. att man får kontakt med ett stort antal tunga missbrukare som man förmodas kunna motivera till vård och behandling. Detta är ett befängt argument. Väljer man istället att satsa resurserna på att bygga ut vård- och behandlingsverksamheterna så behöver man ju knappast ta omvägen över sprututbyten för att etablera kontakt med missbrukarna.

Fel! Okänt namn på

Ett annat argument för fria sprutor är att dessa räddar liv. Det finns inget stöd för detta påstående, snarare tvärtom. Överdödligheten bland missbrukarna i Skåne-regionen är högre än i riket i övrigt, 6,4 respektive 3,4 döda per 100 000 invånare.

Narkotikasituationen i Sverige är allvarligare än någonsin. Heroinmissbruket ökar kraftigt – och är bland personer födda på 1970- och 1980-talen mer än dubbelt så stort som amfetaminmissbruket. Det beror delvis på att tillgången ökat och att priserna är lägre. De som någon gång testat narkotika har blivit tre gånger fler under 1990-talet. Sverige har cirka 26 000 tunga narkotikamissbrukare. År 1992 var motsvarande siffra 19 000.

Sprutbytesprogram ger i högsta grad dubbla budskap; Å ena sidan är allt icke-medicinskt bruk och hantering av narkotika kriminaliserat. Å andra sidan; väljer man att (miss-)bruka narkotika och därmed begå en kriminell handling står staten/skattebetalarna för sprutorna. Oavsett vilken inställning man har till sprututbyten så borde detta framstå som ett tydligt pedagogiskt problem. Vilka signaler ger detta till dagens ungdom? Sprutbyten har funnits i runt 25 år i vissa delar av Europa. Dessa program har alltid lanserats under förevändning av att förhindra smittspridning (Harm Reduction). Sprutbyten har alltid varit första steget i liberaliseringen av narkotikapolitiken i stort. Den pågående sprutbytesverksamheten i Oslo visar att missbrukaren inte ökar sina kontakter med socialtjänsten utan enbart ser nya sprutor som ett sätt att fortsätta accelerera sitt missbruk. Både Svenska narkomanvårdsförbundet och Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle är negativa till sprutbytesverksamhet. Det arbetar nära missbrukarna och säger: ”Sprutbyteverksamheten innebär ett accepterande av ständig nyrekrytering på narkotikamarknaden och inte en restriktiv politik där kraften läggs på primär- och sekundärprevention.”

I EU:s riktlinjer för medlemsstaternas narkotikapolitik föreslås fria sprutor. Jag menar att varje form av liberalisering innebär en ökad spridning av droger. När sprutor delas ut försvåras motivationsarbetet. Idag förekommer brister inte minst inom den vård och behandling som erbjuds missbrukare. Stödjande miljöer bland barn och unga har också försämrats; skolhälsovården har begränsats, antalet skolkuratorer minskat, fritidsgårdar lagts ner och fältarbete dragits in. Antalet poliser och narkotikaspanare på gatan har minskat. Det kostar att bekämpa narkotikan, men då måste man samtidigt även beakta vad missbruket kostar samhället. Det krävs konkreta handlingar för att hjälpa människor att bli fria från narkotikamissbruk liksom förebyggande insatser för att motverka att allt fler unga börjar med narkotika. Sprutbytesprogram är fel väg för att bekämpa narkotikamissbruket!

Stockholm den 26 september 2005

Annelie Enochson (kd)